

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

С.А. КУЗНЕЦОВА, В.М. ВАРЕНИК, М.М. ВАКУЛИЧ

**ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ:
Практикум
Том 1. Основи фінансів підприємств**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

За загальною редакцією
доктора економічних наук, професора, академіка АЕНУ С.А. Кузнецової

Дніпропетровськ

2013

УДК 336.012.23

ББК 65.261

Рецензент

В.Є. Момот, доктор економічних наук, професор

Навчальний посібник «Фінанси підприємств: практикум» спрямовано на фундаментальну підготовку майбутніх фінансистів у сфері функціонування реального сектора економіки через формування практичних навичок щодо фінансових відносин, ресурсів, потреб, криз, організації фінансової діяльності підприємств.

Навчальний посібник побудовано відповідно до авторської спеціальної програми навчальної дисципліни «Фінанси підприємств», яка розроблена кафедрою фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля для напряму підготовки «Фінанси і кредит» ОКР «Бакалавр» з використанням останніх досягнень міжнародної фінансової науки й практичного досвіду провідних зарубіжних і вітчизняних компаній.

Навчальний посібник включає 27 практичних занять, кожне з яких містить питання для обговорення, тести, практичні завдання та приклади їх розв'язання, питання для самоконтролю та завдання для самостійного виконання.

У Томі 1. «Основи фінансів підприємств» розглянуто питання: основи організації фінансів підприємств, власні фінансові ресурси, запозичені фінансові ресурси, фінансове планування та прогнозування, фінансовий аналіз, фінансовий контроль, сутність грошових розрахунків підприємств, готівкові розрахунки підприємств, безготівкові розрахунки підприємств, грошові потоки підприємств, класифікація витрат підприємств, кошторис витрат підприємств, формування прибутку підприємств, рентабельність на підприємствах, класифікація основних засобів підприємств, амортизація основних засобів, оцінка основних засобів, нематеріальні активи підприємств.

Використання в навчальному процесі навчального посібника «Фінанси підприємств: практикум» буде сприяти опануванню та ефективному використанню набутих знань та вмінь, формуванню професійних компетенцій у сфері приватних фінансів відповідно до сучасних вимог бізнес-середовища.

ISBN 978-966-434-255-8

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	5
<i>Тематичний план навчальної дисципліни «Фінанси підприємств»</i>	7
Том 1. Основи фінансів підприємств.	12
Змістовий модуль 1. Принципи фінансів підприємств	12
Практичне заняття 1. Основи організації фінансів підприємств	12
Практичне заняття 2. Власні фінансові ресурси	22
Практичне заняття 3. Запозичені фінансові ресурси	27
Практичне заняття 4. Фінансове планування та прогнозування	36
Практичне заняття 5. Фінансовий аналіз	46
Практичне заняття 6. Фінансовий контроль	56
	71
Змістовий модуль 2. Основи фінансових відносин на підприємствах	
Практичне заняття 7. Сутність грошових розрахунків підприємств	71
Практичне заняття 8. Готівкові розрахунки підприємств	82
Практичне заняття 9. Безготівкові розрахунки підприємств	101
Практичне заняття 10. Грошові потоки підприємств	124
Практичне заняття 11. Класифікація витрат підприємств	137
Практичне заняття 12. Кошторис витрат підприємств	153
Практичне заняття 13. Формування прибутку підприємств	168
Практичне заняття 14. Рентабельність на підприємстві	186
	195
Змістовий модуль 3. Капітальні інвестиції підприємств	
Практичне заняття 15. Класифікація основних засобів підприємств	195
Практичне заняття 16. Амортизація основних засобів	203
Практичне заняття 17. Оцінка основних засобів	212
Практичне заняття 18. Нематеріальні активи підприємств	228
<i>Література</i>	237
<i>Додатки</i>	241

ПЕРЕДМОВА

Переформатування концепції управління економічними суб'єктами, що притаманне українській та світовій економіці на сучасному етапі розвитку ринкових відносин, і становлення «економіки знань» визначає необхідність перегляду підходів до побудови фінансів на підприємствах з метою адаптації компаній до нестабільності, хаотичності, турбулентності, кризовості фінансової системи та економічного середовища в цілому.

Навчальний посібник повною мірою враховує сучасні міжнародні досягнення фінансової науки і практики та дозволяє адаптувати студентів до існуючих потреб бізнес-середовища.

Навчальний посібник побудовано відповідно до *авторської спеціальної навчальної дисципліни «Фінанси підприємств»*, який розроблений кафедрою фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля з використанням останніх досягнень міжнародної фінансової науки й практичного досвіду провідних зарубіжних і вітчизняних компаній. Розробники дисципліни: академік АЕН України, доктор економічних наук, професор Кузнецова С.А., кандидат економічних наук, старший викладач Вареник В.М.

Навчальний посібник «Фінанси підприємств: практикум» спрямовано на фундаментальну підготовку майбутніх фінансистів у сфері функціонування реального сектора економіки через формування практичних навичок щодо фінансових відносин, ресурсів, потреб, криз, організації фінансової діяльності підприємств.

Навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» взаємопов'язана з такими навчальними дисциплінами, як «Фінанси», «Гроші та кредит», «Мікроекономіка», «Економіка підприємств», та є підґрунтям для вивчення навчальних дисциплін «Фінансовий аналіз», «Фінансове планування та прогнозування», «Фінансовий контроль», «Інвестування».

Ця дисципліна належить до нормативних дисциплін професійного спрямування. Вона вивчається студентами напряму підготовки «Фінанси і кредит» ОКР «Бакалавр» протягом 2 семестрів.

Навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» структурована за змістом, логікою викладання та формою і складається з 2 логічно пов'язаних частин:

Том 1. Основи фінансів підприємств (4-й семестр);

Том 2. Фінансова діяльність підприємств (5-й семестр).

Навчальний посібник включає 27 практичних занять, кожне з яких містить питання для обговорення, тести, практичні завдання та приклади їх розв'язання, питання для самоконтролю та завдання для самостійного виконання.

У Томі 1. «Основи фінансів підприємств» розглянуто такі питання: основи організації фінансів підприємств, власні фінансові ресурси, запозичені фінансові ресурси, фінансове планування та прогнозування,

фінансовий аналіз, фінансовий контроль, сутність грошових розрахунків підприємств, готівкові розрахунки підприємств, безготівкові розрахунки підприємств, грошові потоки підприємств, класифікація витрат підприємств, кошторис витрат підприємства, формування прибутку підприємств, рентабельність на підприємстві, класифікація основних засобів підприємств, амортизація основних засобів, оцінка основних засобів, нематеріальні активи підприємств.

Том 2. «Фінансова діяльність підприємства» присвячено розгляду таких питань: поточні фінансові потреби підприємств, оцінка виробничих запасів, оцінка дебіторської заборгованості, основи кредитування підприємства, оцінка кредитоспроможності підприємств, оподаткування підприємств, фінансова криза на підприємствах, фінансова санація підприємств, фінансово-правові аспекти фінансової санації та банкрутства підприємств.

Навчальний посібник «Фінанси підприємств: практикум», є дійовим засобом організації навчального процесу та сприяє вирішенню поставлених питань при вивченні дисципліни «Фінанси підприємств».

Пропонований посібник розроблено викладачами кафедри фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля під керівництвом завідувача кафедри, академіка АЕНУ, професора, доктора економічних наук С.А. Кузнецової (авторський колектив: С.А. Кузнецова, В.М. Вареник, М.М. Вакулич).

Використання в навчальному процесі навчального посібника «Фінанси підприємств: практикум» буде сприяти опануванню та ефективному заснуванню набутих знань та вмінь, формуванню професійних компетенцій у сфері приватних фінансів відповідно до сучасних вимог бізнес-середовища.